

नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय

तत्काल सुधारको कार्ययोजना २०७२/०७३ देखि २०७३/०७४

उद्देश्यहरू

- १ नयाँ सबिधानअनुरूप शिक्षा क्षेत्रको नीतिगत सुधार गर्ने ।
- २ शैक्षिक सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउने ।
- ३ भूकम्पीय क्षतिको पुनर्निर्माण गर्ने ।
- ४ शैक्षिक योजना तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा लक्षित बर्ग केन्द्रित गर्ने ।

१ संक्रमणकालीन ब्यबस्थापन

क्र.स	सुधारको क्षेत्र	समयसीमा	अपेक्षित उपलब्धि	हाल सम्मको (२०७३ फागुण महिना सम्मको) प्रयास
१.१	नेपालको संबिधानको प्रावधान अनुरूप शिक्षा क्षेत्रसँग सम्बन्धित ऐन नियम तथा निर्देशिकाहरूमा सामयिक संसोधन तथा सुधार गर्ने । क) विद्युत विद्यालय छाता ऐन निर्माण गर्ने । ख) संबैधानिक प्रावधान अनुरूप शिक्षा ऐन तथा नियमावलीमा संसोधन गरी निशुल्क तथा अनिवार्य आधारभुत शिक्षा सम्बन्धी ब्यवस्था एवं बाल अधिकार सम्बन्धी प्रावधान लगायतका पक्षहरू समावेश गर्ने । ग) शिक्षाका क्षेत्रगत निर्देशिकाहरूमा समसामयिक सुधार गर्ने । घ) शिक्षक सेवा आयोग नियमावलीमा सामयिक संशोधन गर्ने ।	आर्थिक वर्ष २०७४ मंसिर सम्म	नेपालको संबिधानको प्रावधान अनुरूप ऐन नियम संसोधन भएको हुने ।	क) छाता ऐन मन्त्रपरिषदबाट पास भएको । ख) शिक्षा ऐन कार्यान्वयनमा आएको, नियमावलीको मस्यौदा तयार भै स्वीकृतिका लागि छलफलको क्रममा रहेको । ग) तयारी भई रहेको । घ) नियमावली संशोधनको प्रक्रियामा रहेको ।
१.२	क) संबिधानको प्रावधान अनुरूप संघ, प्रदेश र स्थानीयस्तरको संरचनागत खाका तयार गर्ने । ख) संबिधानको प्रावधान अनुरूप शिक्षा मन्त्रालय र अन्तर्गतको निकायको संगठन तथा ब्यबस्थापन (O & M) सर्भेक्षण गर्ने ।	आर्थिक वर्ष २०७२/०७३ ३ सम्म	संघिय संरचना अनुरूप संस्थागत संरचना खडा भएको हुने । O&M सर्भेक्षणभै शिक्षा मन्त्रालय अन्तर्गत जनशक्ति ब्यबस्थापन भएको हुने ।	प्रतिवेदन बनाई प्रशासन सुधार आयोगमा पेश गरेको । ? बृहत छलफल भईरहेको ।
१.३	राष्ट्रिय शिक्षा आयोग गठन गरी शिक्षा क्षेत्रको पुनर्संरचना गर्ने कार्य अगाडी बढाउने ।	२०७३ असार	शिक्षा क्षेत्रको संरचना चुस्त तथा सेवा प्रवाह प्रभावकारी भएको हुने ।	आन्तरिक रुपमा ब्यापक गृहकार्य भइरहेको ।
१.४	विद्यालयहरूको नक्साङ्कनको आधारमा विद्यालय पुनर्वितरण गर्ने ।	२ बर्ष भित्र	शिक्षा नियमावली अनुसारको विद्यार्थी संख्यालाई सेवा पुगेको हुने ।	● विद्यालय कोअर्डिनेट सत्यापन तथा अघावधिक गरिएका जिल्लाहरू ४२, ● विद्यालय कोअर्डिनेट आंशिक रुपमा संकलन भई विभागमा प्राप्त भएका जिल्लाहरू ३१, कार्यक्रम नै संचालन हुन नसकी कोअर्डिनेट संकलन नभएका जिल्लाहरू २ -पर्सा र रुकुम),

२ सार्वजनिक सेवा प्रवाह

क्र.स	सुधारको क्षेत्र	समयसीमा	अपेक्षित उपलब्धि	हाल सम्मको (२०७३ फागुण महिना सम्मको) प्रयास
२.१	शिक्षक व्यवस्थापन सुधार र क्षमता अभिवृद्धि ,विषय शिक्षक,विद्यालयका प्रधानाध्यापक र व्यवस्थापन समितिकालागि छुट्टा छुट्टै न्युनतम मापदण्ड र कार्य सम्पादन सुचक बनाई कार्यान्वयन गर्ने । यसका आधारमा पुरस्कार र दण्ड व्यवस्था कार्यान्वयन गरि विद्यालय शिक्षालाई गुणस्तर र जवाफदेही बनाईने ।	२ वर्ष भित्र	शिक्षक व्यवस्थापन सुधार र क्षमता अभिवृद्धि,विषय शिक्षक,विद्यालयका प्रधानाध्यापक र व्यवस्थापन समितिकालागि छुट्टा छुट्टै न्युनतम मापदण्ड र कार्य सम्पादन सुचक बनाई कार्यान्वयन भएको हुने ।	सामुदायिक विद्यालय सञ्चालन मापदण्ड निर्देशिकाको ड्राफ्ट तयारी भई पृष्ठपोषण संकलनको चरणमा रहेको । प्रधानाध्यापकहरूसँग कार्यसम्पादन करार गर्न लगाई करार अनुसारको प्रगतिको निरन्तर अनुगमन र रिपोर्टिङ गर्ने व्यवस्था मिलाइएको ।
२.२	पाठ्यपुस्तक उपलब्धतालाई सहज बनाउने ।	हरेक शै सत्रको सुरु महिना	शैक्षिक सत्र सुरु भएको २ हप्ता भित्र विद्यार्थीहरूले पाठ्यपुस्तक प्राप्त गरेको हुने ।	फाल्गुन महिनामा जिशिकामार्फत सबै सामुदायिक विद्यालयलाई प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा निशुल्क पाठ्यपुस्तक व्यवस्थापन गर्न रकम निकास गरिएको । निजी मुद्रक तथा जनक शिक्षालाई विद्यार्थीहरूको तथ्याङ्क उपलब्ध गराई पाठ्यपुस्तक छपाइ र वितरणको कार्ययोजना तयार गर्न लगाइएको । मुद्रण तथा वितरणमा सहजीकरण एवं अनुगमन गरिएको । क्षेत्र र जिल्ला पाठ्यक्रम पाठ्यपुस्तक समन्वय समिति को व्यवस्था गरी पाठ्यपुस्तक उपलब्धताको अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी दिइएको ।
२.३	सामुदायिक विद्यालयहरू एवम् शिक्षण संस्थामा सूचना प्रविधिमा आधारीत पठन पाठनलाई अबलम्बन गर्ने ।	२०७३ असार मसान्त	सूचना प्रविधिमा आधारीत पठन पाठन शुरु भएको हुने ।	आ.व. २०७३।०७४ मा २४० नमूना विद्यालयका लागि ICT ल्याव व्यवस्थापनका लागि अनुदान व्यवस्था गरिएको । चालु आ.व.मा ICT का माध्यमबाट शिक्षण सिकाइका लागि कम्प्युटर इक्युपमेन्ट तथा KITS खरिद अनुदान शिर्षमा रु ७५ करोड विनियोजन गरिएको । इच्छुक सबै मा.वि. र अधिकांश निमाविहरूका लागि पुग्ने गरी विगत आ.व.हरूसम्ममा लागत सहभागिताका आधारमा रु १,४०,००० का दरले अनुदान प्रदान गरिएको । जिल्लागत विद्यालयमा भएका ICT सम्बन्धी स्रोत साधनको विवरण माग गरी अद्यावधिक गर्न लगाइएको ।
२.४	प्रदेशस्तरमा नमुनाको रूपमा एक एकवटा भुकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा सुविधा सम्पन्न आवाशिय विद्यालय सञ्चालन गर्ने ।	शैक्षिक सत्र २०७३ वैशाख	आवासीय विद्यालय सञ्चालनमा आएको हुने ।	लक्षित बालबालिकाहरूको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्न फिडर छात्रावास ,विद्यालय २०-हिमाली छात्रावास मुक्त कमलरी ,१५ - आवासीय छात्रवृत्ति नमूना विद्यालय ,६-आवासीय छात्रवृत्ति र शहिद ६-प्रतिष्ठानमार्फत सञ्चालित ६ वटामा आवासीय छात्रवृत्तिमार्फत सहयोग हुँदै आएकोमा गत आ ५ वटाका दरले थप १।१ मा क्षेत्रीयस्तरमा.व. ,१० वटा र यस वर्ष जाइकाको सहयोगमाएशियाली विकास बैंकको सहयोगमा ५ र चिनिया सरकारको सहयोगमा १० वटा छात्रावास निर्माण कार्य शुरू गरी चेपाङ, राउटे, मधेशका दलित र कर्णाली तथा सीमान्तीकृत समुदायका बालबालिकालाई लक्षित आवासीय छात्रवृत्तिको सुविधा उपलब्ध गराउने गरी योजना तथा कार्यक्रम तय भएको । भुकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा निश्चित मापदण्डका आधारमा नमूना विद्यालय छनौट गरी सहयोग उपलब्ध गराइएको ।
२.५	आयोजना प्रमुख, जिल्ला शिक्षा अधिकारी, प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकसँग कार्यसम्पादन करारको प्रावधानलाई क्रमश कार्यान्वयनमा ल्याउने ।	२ वर्ष भित्र	शिक्षकहरूको उत्तरदायित्व र शैक्षिक नतिजामा वृद्धि भएको हुने ।	७५ जिल्लाका जिल्ला शिक्षा अधिकारीसँग कार्यसम्पादन करार सम्पन्न, जिल्ला शिक्षा अधिकारी र प्रधानाध्यापकहरू बीच कार्य सम्पादन करार

क्र.स	सुधारको क्षेत्र	समयसीमा	अपेक्षित उपलब्धि	हाल सम्मको (२०७३ फागुण महिना सम्मको) प्रयास
				१२ जिल्लामा सम्पन्न, २५ जिल्लामा अधिकांस प्रधानाध्यापकहरु संग सम्पन्न, ५ जिल्लामा आसिक रुपमा करार सम्पन्न भएको र ३३ जिल्लामा कार्य शुरुको तयारीमा रहेको ।
२.६	बेरुजु फछ्यौट कार्यलाई प्रथमिक्ताका साथ सम्पन्न गर्ने ।	निरन्तर	बेरुजुको मात्रा उल्लेखनिय रुपमा घटने ।	२०७३/७४ को फाल्गुण मसान्तसम्म विनियोजन तर्फ ९.९१ र समितितर्फ १.८८ प्रतिशत बेरुजु फछ्यौट भएको । बेरुजु फछ्यौटलाई उच्च प्राथमिकता दिई कार्ययोजना तयारीलगत , अद्यावधिक लगायतका अनुगमनमा जोड दिइएको ।
२.७	कर्मचारी सरुवाको स्पस्ट मापदण्ड निर्धारण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	निरन्तर	शिक्षा मन्त्रालय र माताहतका निकायहरुमा प्रशासनिक व्यवस्थापनमा सुधार आउने ।	मापदण्ड विकास भएको । कार्यान्वयनको निमित्त गृहकार्य भैरहेको ।
२.८	मानव विकास सुचाङ्क न्युन तथा छात्रा भर्नादर कम भएका जिल्लाका सिमान्तकृत समुदायको छात्रछात्राहरुलाई आवासीय सुविधा सहितको विद्यालयमा अध्ययनको अवसर क्रमशः विस्तार गर्ने ।	शैक्षिक सत्र २०७२ भित्र	आवासीय सुविधा सहितको विद्यालयमा अध्ययनको अवसर विस्तार भएको हुने ।	चालु आ.व.०७३।०७४ मा आवासीय छात्रावास : मुक्त कमलरी ६ ओटा, हिमाली छात्रावास १५ ओटा, फिडर छात्रावास २० ओटा, नमुना विद्यालय ५ ओटाबाट २१२५ बालबालिकाहरुलाई आवासीय छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिएको ।
२.९	प्राविधिक व्यवसायिक शिक्षाको अवसर विस्तार गर्ने । क)लक्षित वर्ग र क्षेत्रको सन्तुलन हुने गरी प्राविधिक शिक्षालयहरुको स्थापना र सञ्चालन गर्ने र प्राविधिक शिक्षालाई मागमा आधारित बनाउने । ख) विद्यालय शिक्षामा प्राविधिक धारको शिक्षा सञ्चालन गर्ने ।	२०७२ भाद्र मसान्त	लक्षित समुदायका प्राविधिक तथा व्यवसायिक सीपयुक्त युवा जनशक्ति उत्पादन भएको हुने । छानिएका उमाविहरुमा प्राविधिक शिक्षा कक्षा सञ्चालन भएको हुने ।	(क) १६ वटा पोलिटेक्निक निर्माणाधिन, ६ वटा नया पोलिटेक्निक इन्टिच्युटहरुको भवन निर्माण प्रकृत्यामा । निर्माणाधिन मध्य ४ वटामा डिप्लोमा तहमा आंसीक कार्यक्रम संचालन भएको । निजीस्तरमा डिप्लोमा तहका कार्यक्रम सञ्चालनका लागि स्थलगत निरीक्षण भइरहेको । छोटो अवधीका तालीम कार्यक्रमको सम्बन्धन दिनका लागी पूर्वाधार निरीक्षण भएर प्रतिवेदन प्राप्त संथालाई सम्बन्धन दिनेकाम भइरहेको । (ख) सामुदायिक विद्यालयमा डिप्लोमा तहका २४ वटा र TSLC तहका २२ वटा विद्यालयलाई सम्बन्धन दिइ यसै शैक्षिक सत्रबाट कक्षा संचालन भइरहेको । सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा संचालनमा रहेका थप ४० वटा विद्यालयको निरीक्षण सुपरिवेक्षण भइरहेको ।
२.१०	उच्च शिक्षाको अवसर विस्तार तथा सान्दर्भिकतामा सुधार गर्ने । चिकित्सा शिक्षालाई व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउने । नेपाललाई क्षेत्रिय उच्च शिक्षाको केन्द्र बनाउने संभाव्यता अध्ययन गर्ने ।	२०७२-२०७४	उच्च शिक्षाको संगठन, कार्यक्रम तथा व्यवस्थापनमा सुधार भएको हुने । उच्च शिक्षाको पाठ्यक्रम सुधार भएको हुने ।	उच्च शिक्षा नीति मन्त्रिपरिषदबाट स्वीकृत भई, नीति अनुसार कानूनी व्यवस्था मिलाउने कार्य भैरहेको अवस्थामा उच्च शिक्षाको अवसर विस्तार तथा सान्दर्भिकता सुधार गर्न उच्च शिक्षा विकास तथा सुधारको राष्ट्रिय कार्यक्रम निर्माण भएको । यसै कार्यक्रमको एक भागको रुपमा नेपाल सरकारको नियमित कार्यक्रम तथा विश्व बैंकको सहूलियतपूर्ण ऋण सहयोगमा उच्च शिक्षा सुधार परियोजना कार्यान्वयनमा रहेको । उच्च शिक्षा सुधार परियोजनाले निम्न क्षेत्रहरु समेटेको छ । गुणस्तर सुनिश्चिता तथा प्रत्यायन सम्बन्धी प्रणालीको स्थापना र संचालन, कार्य सम्पादन तथा सूत्रमा आधारित लगानी / अनुदान दिने नीति कार्यान्वयन, संस्थागत तथा प्राज्ञिक स्वायत्तताको अभिवृद्धि, त्रि.वि.को परीक्षा प्रणालीमा सुधार तथा शैक्षिक क्यालेण्डर तयार गरी सो को प्रभावकारी कार्यान्वयन, पाठ्यक्रम परिमार्जन तथा नयाँ कार्यक्रमको विकास तथा कार्यान्वयन, विपन्न वर्गका विद्यार्थी लक्षित वित्तीय सहायता र प्राज्ञिक उत्कृष्टताका लागि अनुसन्धान, विकास र प्रवर्तनमा सहयोग । चिकित्सा शिक्षालाई व्यवस्थित र पारदर्शी बनाउने सन्दर्भमा नेपाल सरकार र

क्र.स	सुधारको क्षेत्र	समयसीमा	अपेक्षित उपलब्धि	हाल सम्मको (२०७३ फागुण महिना सम्मको) प्रयास
				डा गोविन्द के सी बीच भएको सम्झौता कार्यान्वयन गर्ने गराउने वातावरण निर्माण गर्न विश्व विद्यालय समन्वय समितिको बैठकमा पटक पटक छलफल गरी सम्बन्धित विश्वविद्यालयहरुलाई निर्देशन दिईएको । नेपाललाई क्षेत्रिय उच्च शिक्षा केन्द्र बनाउन सार्क क्षेत्रका राष्ट्रको Heads of UGC and equivalent bodies बैठक नियमित रुपमा भैरहेको छ । यसका महत्वपूर्ण विषय (निम्नानुसार) मा कार्य भैरहेको छः Mutual Recognition of professional degrees, common regional educational standard, QAA, harmonization of the curriculum, SAARC chairs, fellowship and scholarship schemes, Open and distance learning नेपाललाई क्षेत्रिय उच्च शिक्षा केन्द्र बनाउन प्राथमिकता क्षेत्र तयार गरिएको र संभाव्यता अध्ययन गर्ने कार्यका लागि TOR लगभग तयार हुने क्रममा रहेको । दक्षिण एसियाली विश्वविद्यालयको प्रबन्धकिय समितिको अध्यक्षको हैसियतले बोर्डको २०१७ जुनमा बैठक आयोजना गर्ने सम्बन्धमा प्रारम्भिक तयारी कार्य भइरहेको ।
२.११	छात्रवृत्ति वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्ने । क) विद्यालय शिक्षामा एकिकृत छात्रवृत्ति प्रणाली लागु गर्ने । ख) उच्च तथा प्राविधिक शिक्षाको लागि प्रदान गरिने छात्रवृत्ति वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित र लक्षित बर्ग केन्द्रित गर्ने । ग) संस्थागत विद्यालय नियमन मापदण्ड कार्यान्वयन र त्यस्ता विद्यालयले प्रदान गर्ने	२०७२ देखि २०७४ सम्म	लक्षित बर्गको शिक्षामा सहभागिता वृद्धि भएको हुने ।	क) गृहकार्य भईरहेको । ख) * छात्रवृत्ति प्रयोजनको परीक्षालाई ऐन नियमावलीमा व्यवस्था गरी सम्बन्धित विश्वविद्यालयलाई जिम्मेवार बनाईएको । * छात्रवृत्तिलाई योग्यता प्रणालीमा आधारित बनाई लक्षित बर्ग केन्द्रित गरि विभिन्न समुदायको लागि आरक्षणको व्यवस्था समेत गरिएको * छात्रवृत्तिको प्राप्त कोटा संख्याको आधारमा छात्रवृत्ति निर्धारण समितिको निर्णय बमोजिम आवश्यकताको आधारमा विषयगत कोटा निर्धारण गर्ने गरिएको । * प्राप्त विषयगत कोटालाई छात्रवृत्ति छनोट समितिको निर्णय बमोजिम सूचना दैनिक पत्रिका गोरखापत्र, यस मन्त्रालयको वेब साईट र छात्रवृत्तिको सूचना पाटीमा जारी गर्ने गरिएको । ग) मापदण्ड निर्देशिका जारी भई कार्यान्वयनमा गएको । संस्थागत विद्यालय नियमनको लागि जि.शि.का. तथा क्षे.शि.नि.लाई निर्देशन दिइएको
२.१२	एस एल सी परीक्षाको नतिजामा Letter Gradingको व्यवस्था गर्ने ।	२०७२ को एस एल सी परीक्षा बाट	एस एल सी परीक्षाको नतिजामा Letter Gradingको व्यवस्था भएको हुने ।	विद्यालय शिक्षामा अक्षराङ्कन पद्धति कार्यान्वयन कार्यविधि २०७२ स्वीकृत भई कक्षा ११ र १२ मा अध्ययनका लागि भर्नाको आधारहरु समेत ताकी कार्यान्वयनमा रहेको ।
२.१३	क) वैदेशिक अध्ययन सम्बन्धी प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने । ख) शैक्षिक परामर्श दातृ संघसंस्थाहरुको नियमन, अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने परीपाटीको विकास गर्ने ।	निरन्तर	वैदेशिक अध्ययनमा जान विद्यार्थीहरु लाभान्वित भएको हुने ।	शैक्षिक परामर्श दाता संघसंस्थाको दर्ता, सेवा स्वीकृति, अनुगमन लगायत नियमन गर्ने परिपाटी विकास भएको ।
३.१	हाल सञ्चालनमा रहेका शैक्षिक योजनाहरु (विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम, विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम, अनौपचारिक शिक्षा तथा निरन्तर सिकाई, शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम व्यवहारीक शिक्षा सीप सहित, व्यवसायिक शिक्षा तथा तालिम अभिवृद्धि परियोजना, सीप बिकास परियोजना, उच्च शिक्षा सुधार परियोजना लगायत)को निरन्तरता दिने ।	आ व २०७४ मंसिर सम्म	विद्यार्थीको सिकाईमा सुधार भएको हुने । प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालिमको अवसर उपलब्ध भएको हुने । उच्च शिक्षामा सुधार आएको हुने ।	चालु परियोजनाको हकमा कार्यान्वयन प्रक्रियामा सुधार गरी निरन्तरता दिईएको । विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम सम्पन्न भइ सो को निरन्तरताको रुपमा विद्यालय क्षेत्र विकास योजना तयार भइ कार्यान्वयनमा रहेको ।
३.२	विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम गर्ने तयारी (विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको	आ व	विद्यालय शिक्षाका लागि एकिकृत योजना	योजना तयारी कार्य सम्पन्न भै कार्यान्वयनको चरणमा रहेको ।

क्र.स	सुधारको क्षेत्र	समयसीमा	अपेक्षित उपलब्धि	हाल सम्मको (२०७३ फागुण महिना सम्मको) प्रयास
	समाप्ती यसै आर्थिक वर्षमा हुने हुदा)	२०७२/०७३ सम्म	तयार भै कार्यान्वयनमा आएको हुने ।	
३.३	बिद्यालय भौतिक सुविधा विस्तार गर्ने ।	आ व २०७२/०७३ तथा निरन्तर	बिद्यालयमा न्युनतम सक्षमताको अबस्था सुनिश्चित भएको हुने ।	जिशिका मार्फत विद्यालय भवन निर्माण तथा मर्मत र शौचालय निर्माण कार्य भइरहेको । भुकम्पले प्रभावित जिल्लाहरूमा केन्द्रीय आयोजना इकाइमार्फत चालु आ.व.०७३/०७४ मा ५३४ विद्यालय भवन निर्माण कार्यक्रम रहेको शिक्षा विभागको विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम अर्न्तर्गत चालु आ.व.मा WASH सुविधा सहितका शौचालय १०००, रेट्रोफिटिङ् २०० विद्यालय, ३००० कक्षाकोठा मर्मत, ११६० क्रमागत भवन सम्पन्न गर्ने र २००० वटा २कोठे भवन र १००० वटा ४ कोठे भवन निर्माण ।
३.४	सुचना तथा सञ्चार प्रविधिलाई समग्र शिक्षा प्रणालीको अभिन्न अङ्गको रूपमा एकिकृत गर्दै डिजिटल डिभाईडलाई कम गर्दै जाने ।	आ व २०७२/०७३	डिजिटल डिभाईडलाई कम गर्दै गएको हुने ।	<i>आ.व.२०७२/०७३ मा २०० वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा सुचना प्रविधि सुविधा विस्तार गर्न रु २ करोड निकास गरिएको । (यस आवको केही थपन सकिन्छ कि — शिक्षा विभाग मार्फत?)</i>
४.१	योजना कार्यान्वयन इकाई (PIU) गठन तथा जनशक्ति व्यवस्थापन गर्ने ।	२०७२ कार्तिक मसान्त	पुनःनिर्माणको तयारी पुरा भएको हुने ।	केन्द्रमा PIU र भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा DLPIU गठन, जनशक्ति व्यवस्थापनको कार्य भइ कार्य सुचारु रहेको ।
४.२	शैक्षिक संस्थाहरू तथा विद्यालय पुनः निर्माण, भुकम्पबाट क्षतिग्रस्त विद्यालयहरूको पुनर्निर्माणमा प्रस्तावित प्राविधिकरणसंग समन्वय	२ वर्ष (थप १ वर्षको निरन्तरता)	भूकम्पबाट भत्किएका शैक्षिक संस्था तथा विद्यालयको पुनःनिर्माण हुने ।	केन्द्रमा PIU गठन भई प्राधिकरणसँग समन्वय गरी कार्य गरिरहेको ।
४.३	क्षतिग्रस्त विश्व विद्यालय र क्याम्पस भवन पुनः निर्माण गर्ने ।	२ वर्ष (थप १ वर्षको निरन्तरता)	क्षतिग्रस्त विश्व विद्यालय र क्याम्पस भवन पुनः निर्माण भएको हुने ।	<i>क्षतिग्रस्त विश्वविद्यालय र क्याम्पस भवन पुनः निर्माण गर्न संक्रमण व्यवस्थापन, भत्केका संरचनाको पुनर्निर्माण, सेवा प्रवाह, अन्य व्यवस्था सम्बन्धी कार्ययोजना योजना विश्वविद्यालय अनुदान अयोगबाट प्राप्त भएको । चालु आ.व.मा पुनर्निर्माण बजेट विनियोजन भएको, कार्यक्रम स्वीकृतिको लागि पुनर्निर्माण प्राधिकरणमा पेश गरिएको । बजेट विनियोजन भएको, कार्यक्रम स्वीकृतीका लागि पुनर्निर्माण प्राधिकरणमा पेश गरिएको छ । उच्च शिक्षा तर्फको पुनर्निर्माण कार्य गर्न केन्द्रीय तहमा अलग्गै संरचना तयार गर्ने बारे NRA सग छलफल भएको । विश्वविद्यालय अनुदान अयोगले चालु अवमा प्रदान गरेको भौतिक विकासको लागि सहयोग कार्यक्रममा भूकम्पले क्षतिग्रस्त संरचनाको पुनर्निर्माणमा समेत खर्च गर्न सक्ने गरि अनुदान रकम उपलब्ध गराएको</i>
४.४	सार्वजनिक विद्यालयमा जनविश्वासको पुनः प्राप्ति र शिक्षा क्षेत्रमा दायित्वबोधको अनुभूति प्रदान गर्ने ।	२ वर्ष (थप १ वर्षको निरन्तरता)	शिक्षाको नीति कार्यक्रममा संलग्न पदाधिकारी, शिक्षकका बाल बालिका समुदायिक विद्यालयमा पठनपाठन गर्ने गराईने वातावरण निर्माण हुने र नैतिक दवाव सृजना गर्न राष्ट्रिय बहसको प्रारम्भ भएको हुने ।	शिक्षाको नीति निर्माण तहका पदाधिकारी एवम् शिक्षकहरूका बालबालिकालाई सामुदायिक विद्यालयमा पठनपाठन गराउनका लागि विभिन्न तहमा बहसले निरन्तरता पाइरहेको ।

